

Din lipsă de muncitori calificați, se anulează licitații publice și se amână proiecte private

Nici un Guvern nu va putea să își țină promisiunile legate de proiectele de investiții dacă nu vor fi suficient de mulți muncitori care să le poată realiza. Chiar dacă lucrările de construcții vor fi atribuite

numai firmelor străine, și acestea au nevoie de subcontractanți locali să muncească efectiv pe șantiere. În prezent avem un număr în creștere de licitații publice la care nu

se mai prezintă nici un ofertant. În primele cinci luni ale acestui an au fost anulate peste 1.500 de proceduri de achiziție publică pentru sectorul construcțiilor. SEAP anulează automat licitațiile la care nu se prezintă nici un ofertant. Faptul că nu pot fi actualizate valorile contractelor publice în funcție de evoluția costurilor de construcție (salarii și materiale) îi face pe mulți constructori să nu mai participe la anumite licitații. În plus, numărul în creștere de proiecte scoase la licitație depășește capacitatea de muncă a contractorilor, aceștia negăsind să angajeze suficient de mulți muncitori calificați. Problema nu afectează numai investițiile publice, ci și pe cele private. În prezent sunt proiecte imobiliare mari a căror demarare a fost amânată din cauză că dezvoltatorii imobiliari nu reușesc să contracteze constructori la prețurile și în condițiile pe care și le doresc. Furnizorii de materiale au remarcat și ei că anul acesta au

început mai puține proiecte imobiliare decât anul trecut. Criza de personal calificat persistă chiar și după majorarea salariului minim brut. Aplicarea prevederilor referitoare la construcții din OUG114/2018 a avut efect mai ales în ceea ce privește creșterea angajărilor din rândul muncitorilor care lucrează la negru. Salariul minim brut nu este destul de atractiv ca să îi facă să revină masiv în țară pe românii care lucrează în construcții în străinătate. Facilitățile fiscale date constructorilor prin Ordonanța 114/2018 au avut ca efect creșterea încasărilor la bugetul de stat din sectorul construcțiilor ca urmare a înregistrării ca firme și a multor echipe de muncitori ce lucrează la negru. În primele patru luni ale acestui an, numărul firmelor de construcții a crescut cu 47%, comparativ cu anul trecut când, în aceeași perioadă, se înregistra o scădere de peste -6%, potrivit ONRC.

99% dintre muncitorii angajați anul acesta de firmele de construcții provin de pe piața neagră

Liviu Florea, director general TIAB, afirmă ferm: "Da, se menține criza de forță de muncă în construcții". TIAB face parte din grupul francez VINCI Energies și are peste 750 de angajați.

Firma are în continuare nevoie de personal cu toate că a reușit să mai facă angajări ca efect al aplicării OUG 114/2018. "La nivelul companiilor pe care le avem în grup, am crescut cu circa 7-8% numărul de angajați. Dar, în continuare avem nevoie de forță de muncă cu calificare", subliniază domnul Florea.

În încercarea de a acoperi deficitul de muncitori calificați, compania a construit o

Academie proprie și, împreună cu Casa de Meserii a Constructorilor, a dezvoltat și acreditat programe de calificare ce oferă participanților diplome recunoscute de Ministerul Educației și Ministerul Muncii. "Am încercat să îi atragem pe tinerii cu 8 clase. Le-am oferit cursuri de calificare, cu transport gratuit și o masă pe zi. Dar, nu am reușit să formăm nici măcar o grupă pentru calificare. Tinerii refuză pur și simplu. Asta și din cauza politicii de ajutor social de la stat, dar și din cauza mentalității. Pe aceștia nu îi atrage nici salariul mărit. Nu s-a făcut nicio promovare care să le arate că pot duce un trai decent în România lucrând în

construcții", spune domnul Florea.

Însă, anul acesta, pentru prima dată la STIZO Industrial Services, o altă companie a grupului în România ce activează în piața de izolații, au fost reangajați doi tineri din Germania, "cu dor de casă și de copii".

Este greu să îi atragi pe muncitorii români care lucrează în străinătate, cu salarii mai mici decât acolo. Asta deși mulți dintre ei nu își fac socoteală că, după plata tuturor cheltuielilor pentru traiul din străinătate, rămân cu aproximativ 400-500 de euro, în România putând rămâne cu mult mai mult, în cazul anumitor calificări.

Criza de muncitori se resimte pentru toate calificările.

”Am putea să angajăm acum electricieni - aproximativ 100, automatiști - 50, tinichigii - 50, lăcătuși - 25. Dacă am putea crește numărul de salariați am putea executa mai multe proiecte. Astăzi, sunt licitații la care nu participăm pentru că ne exced capacitatea de lucru”, spune directorul general TIAB.

În prezent, două dintre companiile din grup au acoperit capacitatea de lucru cu comenzi pentru întreg anul 2019 și pentru primul trimestru din 2020. În proporție de 90% comenzile sunt din mediul privat, pentru că investițiile publice au fost foarte reduse în ultimii ani. Cum cererea de muncitori calificați crește este de așteptat să mai crească și salariile. ”OUG 114/2018 a dat un impuls majorărilor salariale, dar deja anul 2018 a fost primul în care am crescut de două ori salariile pentru a putea păstra muncitorii calificați”, afirmă domnul Florea. În continuare fenomenul muncii la negru afectează mult firmele de construcții pentru că le limitează baza de potențiali angajați. Din fericire, spune Liviu Florea, OUG 114, care a vizat și limitarea muncii la negru, a avut aici un efect. Multe dintre companiile care plăteau la negru o parte din salariile muncitorilor au trebuit să le declare în totalitate. Ca urmare a crescut puțin nivelul încasărilor la bugetul de

stat dinspre sectorul construcțiilor.

”De altfel, 99% dintre muncitorii nou angajați anul acesta de firmele de construcții provin de pe piața neagră, numai 1% s-au reîntors din străinătate și este foarte scăzut nivelul de atrageri din rândul tinerilor necalificați”, afirmă domnul Florea.

Ca măsuri de sprijinire a constructorilor, directorul general TIAB își dorește să poată accesa prin Casa Socială a Constructorilor mai multe fonduri pentru protecția socială pe perioada în care vremea este nefavorabilă (cum sunt ploile de primăvară sau gerurile din decembrie

- februarie). În plus, consideră că sunt necesare măsuri pentru formarea profesională, pentru creșterea nivelului de calificare a angajaților pentru că, deși au diplomă, nu pot intra direct în producție.

TIAB, parte a grupul VINCI Energies, este implicată în proiectarea, execuția, punerea în funcțiune și mentenanța lucrărilor de instalații electrice, HVAC și sanitare din toate sectoarele de activitate.

Compania a realizat anul trecut o cifră de afaceri de peste 250 milioane lei, cu un număr mediu de 745 angajați.

Firmele nu își pot recupera investițiile în calificarea muncitorilor

Mihai Humă, co-fondator al companiei de construcții Arcada din Galați, ce are aproape 600 de angajați, este de părere că persistă criza forței de muncă în construcții, facilitățile fiscale acordate muncitorilor din sector contribuind numai în mică măsură la atragerea de personal nou.

Chiar dacă angajatorii din construcții sperau să revină în țară românii plecați să lucreze în străinătate, acest lucru nu s-a întâmplat pe scară largă. ”Nu am remarcat să se întoarcă în număr mare muncitorii din străinătate”, spune domnul Humă.

Domnia sa spune că ar putea angaja și 500 de muncitori în plus la câtă cerere a fost creată prin proiectele de investiții lansate în licitație publică.

Pe piață lipsesc mai ales muncitorii calificați. ”Se resimte lipsa de fierar betoniști, dulgheri, lăcătuși,

sudori și, mai ales, mecanici pentru utilaje și soferi”, subliniază domnul Humă.

Majorarea salariului minim brut în construcții nu a influențat prea mult compania din punct de vedere financiar pentru că oricum muncitorii săi aveau salariile peste acest nivel. Efectul a fost mai mult la nivelul personalului indirect productiv. ”Dar facilitățile fiscale i-au ajutat pe oameni pentru că iau mai mulți bani în mână”, apreciază domnul Humă.

Fiind implicată în multe proiecte mari de investiții, compania angajează cu carte de muncă pe perioadă nedeterminată, iar muncitorii săi beneficiază astfel de stabilitate pe termen lung, de concedii și alte beneficii. ”Noi le dăm iarna liber o lună de zile, plătită cu salariul întreg”, spune Mihai Humă. Arcada Galați este membră a Casei Sociale a Constructorilor și

beneficiază astfel de rambursarea indemnizațiilor, plătite pe perioada de întrerupere a activității, în procent de 75% din media pe ultimele trei luni a salariului de bază brut.

Salariul mai mare pe care îl obțin din străinătate îi face pe muncitori să preferă să lucreze acolo și să nu aibă atâtea pretenții câte au în țară.

Cu toate că s-a mărit salariul minim brut în construcții, nu aceasta a fost cauza principală a creșterii accentuate a costului construcțiilor. Creșterea a fost generată de scumpirea materialelor de construcții - oțel beton, oțelul pentru confecții metalice, dar și cimentul și produsele de balastieră.

Așa se face că au devenit dezavantajoase pentru constructor contractele semnate până acum la preț fix. Domnul Humă speră ca cel puțin în contractele mari,

CNAIR să facă actualizarea valorii: ”Până acum nu a făcut-o. În licitațiile actuale suntem mai atenți la negocieri și ofertare”.

Mai gravă decât problema salariului minim pentru muncitori este cea a pregătirii profesionale. Firma are șantiere în diverse zone din țară și este greu să mobilizeze într-un singur loc oamenii pentru cursuri de pregătire profesională, cum au propus unele firme de școlarizare.

Actualele școli profesionale nu scot muncitorii calificați gata să intre în producție. Domnul Humă spune că înainte astfel de școli aveau ateliere de producție în care elevii învățau meserie lucrând efectiv. Școala câștiga bani pentru dotări, câștigau și elevii câte o excursie. În ultimul an făceau practică în întreprinderi și când ieșeau din școală puteau să intre direct în producție. ”Acum nu te poți baza pe ei. În plus, nu mai

poți păstra muncitorii pe care îi califici la locul de muncă. Nu poți să investești în el ca să îl califici când știi că poate pleca a doua zi. Nu are obligația legală să lucreze în întreprinderea care i-a finanțat pregătirea până când aceasta își recuperează investiția”, subliniază domnul Humă.

Arcada Galați face parte din asocieria de firme care a câștigat recent contractul pentru modernizarea liniei de cale ferată București Nord – Aeroport Internațional Henri Coandă București, Faza I: Racord C.F. la Terminalul T1, contract în valoare de aproape 400 milioane de lei, fără TVA.

Societatea lucrează pe mai multe șantiere mari, dintre care amintim reabilitarea căii ferate Simeria – Vințu de Jos (41,4 km). Proiectul aflat aproape de finalizare este realizat de către consorțiul Swietelsky – Strabag – Alstom – Arcada – Euro Construct – Transferoviar Grup. Valoarea contractului este

de peste 1,35 miliarde lei fără TVA. Arcada a mai făcut parte din asocieria de firme care a reabilitat podurile de cale ferată peste Dunăre de la Fetești și Cernavodă. Arcada Galați a realizat anul trecut o cifră de afaceri de peste 105 milioane lei, cu un număr mediu de 583 de angajați.

Contractele cu valori ce nu pot fi actualizate sunt foarte riscante

Doru Chiper, director general Vega 93 din Galați, companie cu peste 300 de angajați, ne-a declarat: ”În mod cert încă ne confruntăm cu o lipsă de forță de muncă, chiar acută așa putea spune. Și nu de curând, ci de mult timp. O criză pe care am prevăzut-o de când au început să lucreze în străinătate muncitorii calificați, iar școlile profesionale/de specialitate nu au reușit, nu reușesc să îi înlocuiască. Era ușor de estimat că vom intra într-o criză de personal calificat. Din păcate, situația va dura mai mulți ani”.

Salariul minim brut stabilit prin OUG 114/2018 nu este suficient de mare pentru a-i convinge pe muncitorii calificați plecați în străinătate să se întoarcă în țară. Cei rămași în țară își cunosc atuurile și sunt remunerați pe măsură, însă sunt insuficienți. Firmele de construcții fac eforturi financiare pentru asigurarea unor salarii convenabile care să permită menținerea și stimularea forței de muncă. Însă, când penuria de personal calificat impune creșterea salariilor, iar beneficiarii nu actualizează valoarea contractelor, firmele nu pot susține majorările salariale impuse prin lege.

”Niciodată nu am avut angajați muncitori care să lucreze «la negru» sau «la gri», nu am întârziat plata salariilor, nu avem restanțe la plata datorilor către stat. Și în aceste condiții, de la situația în care aveam 2343 de angajați în anul 2012, astăzi mai avem 328 de angajați”, spune domnul Chiper. Numărul mare de angajați al Vega 93 SRL s-a reflectat în numeroasele

proiecte derulate de societate în perioada în care piața construcțiilor nu se confrunța cu problema forței de muncă.

În timp ce cu beneficiarii privați mai poate fi negociată actualizarea valorii contractelor în funcție de evoluția condițiilor de piață, cu cei publici nu se poate întâmpla acest lucru. Anul acesta Instrucțiunea ANAP nr.1/2019 a permis autorităților locale să actualizeze valoarea contractelor publice, dar numai în ceea ce privește salariul minim brut obligatoriu. Până în prezent, unele autorități contractante au aplicat deja această instrucțiune, iar altele, sunt în curs de aplicare a ei. Însă, această instrucțiune acoperă numai diferența dintre salariul minim brut pentru muncitorii necalificați prevăzut în devizul proiectului și salariul minim brut impus prin OUG 114/2018.

Ori, pe lângă salarii, au crescut și prețurile multora dintre materialele de construcții. Sunt contracte care se derulează pe parcursul mai multor ani, perioadă în care prețurile tot cresc. De exemplu, față de anul trecut a crescut foarte mult prețul bitumului, s-au scumpit carburanții, oțelul, betonul, cimentul. ”Nu mai putem asfalta acum la prețurile de anul trecut. Noi am estimat în cadrul ofertelor prețuri mărite pentru mixtura asfaltică, dar în realitate, acestea aproape s-au dublat. O creștere imposibil de estimat”, subliniază directorul general Vega 93.

Firma are în derulare contracte publice cu valori neactualizate din anul 2009, în timp ce

salariile au trebuit să țină pasul cu creșterea costurilor vieții. Dar, autoritățile publice contractante spun că nu au temei legal să actualizeze valorile contractelor cu prețurile curente ale materialelor. ”Avem multe licitații/proceduri de atribuire la care nu am depus ofertă, proiecte pentru care prețul era stabilit ferm pe toată durata contractului, fără să fie prevăzute modalități de actualizare a valorii”, spune domnul Chiper.

În construcții este greu să asiguri permanența forței de muncă, având în vedere nu doar caracterul sezonier al activității sau perioadele cu timp nefavorabil. Acestor factori li se adaugă și alte motive de sistare/întârziere a începerii execuției lucrărilor: prestarea serviciilor de proiectare cu sincope, amplasamentul nu poate fi prelat liber de orice sarcină din motive obiective, etc. Însă, în tot acest timp, salariile trebuie plătite.

Domnul Chiper spune că, pentru plata muncitorilor pe perioada iernii, a apelat la Casa Socială a Constructorilor.

Dar, o problemă mai mare decât asigurarea salariilor o reprezintă calificarea forței de muncă, reînființarea școlilor profesionale și atragerea tinerilor spre meseriile cerute astăzi pe piața construcțiilor.

”În sectorul construcțiilor, munca este grea, se muncește în condiții de vreme dificile, în frig, ploaie, caniculă, pe șantiere situate departe de casă. Salariul trebuie să fie pe măsura muncii depuse, ca în toate activitățile de altfel”, concluzionează Doru Chiper.

Dintre șantierele mari pe care Vega '93 lucrează în prezent, afectate de lipsa forței de muncă și de cadrul legislativ instabil, domnul Chiper menționează: modernizare DJ 202F din comuna Ciorăști județul Vrancea, modernizarea drumurilor de interes local în patru comune tot din Vrancea precum și cel pentru ”Rețele apă și canalizare în gruparea Focșani I - VN CL 01”. ■

